

**בית משפט המחוזי בירושלים
בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים**

**עתמ 727/06
כב' השופט סובל**

בעניין: _____ נופל ואח'

ע"י ב"כ עוה"ד עדי לוסטיגמן (מ.ר. 29189) ואח'
מרחוב שמואל הנגיד 27 ירושלים 94269
טל': 6222808 - 02 ; פקס: 5214947 - 03

העותרות

- נ ג ד -

מדינה ישראל - שר הפנים

ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז ירושלים
רח' המחל 7, מעלה דפנה, ירושלים
טל': 5419512 - 02 ; פקס: 5419581 - 02

המשיב

בקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט

העותרות מגישות בקשה זו לפי פקודת ביזיון בית המשפט ומבקשת, כי בית המשפט יכוף בצו את המשיב לקיים את החלק בפסק הדין מיום 22.5.2011 המורה למשיב לתקן את נוהל 2.2.0010 במספר מישורים מהותיים לשם הגנה על זכויות יסוד של ילדים והוריהם, בהתאם לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

פסה"ד קויים במישור הפרטני באשר הבת ופא קיבלה מעמד של קבע.

ואלה נימוקי הבקשה

**אנשים זרים שאני בכלל לא מכיר,
ממקומות אחרים וגם פה מהעיר,
הייתי רוצה שידעו כולם שיש ילד אחד בעולם,
והילד הזה הוא אני.**

(יהודה אטלס, מתוך 'הילד הזה הוא אני')

1. לפני שנה תמימה, ביום 22.5.2011, ניתן פסק דינו של בית המשפט הנכבד, המורה למשיב, בין היתר, לתקן את נוהל מס' 2.2.0010 "נוהל רישום ומתן מעמד לילד שרק אחד מהוריו רשום כתושב קבע של מדינת ישראל".

"נספח א" פסק דין מיום 22.5.2011 מצ"ב כנספח "א".

2. עד היום וחרף בקשות מצד העותרים לא תוקן הנוהל, ביחס לאף אחת מהוראות בית המשפט. הינה קישור לנוהל בנוסחו המקורי והפסול המפורסם באתר האינטרנט של המשיב:

<http://www.piba.gov.il/Regulations/7.pdf>

אלה ציוויי בית המשפט הנכבד אשר לא קוימו:

3. סעיף 11

נפסק, כי על המשיב לעגן בנוהל הסדר לפיו, עם תום חצי שנה מעת הגשת הבקשה להסדרת מעמדו של ילד, בהיעדר הכרעה סופית, תוסדר שהייתו/מעמדו של הילד בישראל: זאת ככל שהעיכוב בהכרעה נעוץ במשיב ושאינ התנגדות ביטחונית או פלילית.

בחלוף שנה ממועד מתן פסה"ד, הנוהל לא תוקן והמשיב אינו פועל על פי הוראת ביהמ"ש הנכבד.

המוקד להגנת הפרט מטפל בעניינן של מספר משפחות להן ילדים הממתיינים להכרעה מבלי שהוראה זו של ביהמ"ש מיושמת.

כך למשל, בעניינו של _____ נתשה הוגשה בחודש יולי 2010 בקשה להסדרת מעמדם של ילדי המשפחה הצעירים, פעוטות, ילדי יולי 2007 ואפריל 2009. עם הבקשה הוגשו מסמכים מלאים להוכחת מרכזי חיי המשפחה, לרבות אישור המוסד לביטוח לאומי המכיר באב כתושב ישראל משנת 2007, תקופה העולה על שנתיים קודם להגשת הבקשה. עד היום וגם לאחר הגשת השגה מס' 563/11 בנושא לא הוכרעה הבקשה ולא ניתן לילדים מעמד זמני כמצוות פסק הדין נשוא בקשה זו. לשם דיוק התאור נציין כי נכון להיום, מבקש המשיב לערוך להורים שימוע נוסף, משום שמבירור שערך עם בני משפחה יתכן ולסב יש בית בחברון. עם זאת, אין כל חולק כי בהינתן שיתוף פעולה מלא מצד האב התושב בהספקת כל המידע וההסברים שהתבקשו ממנו ובהיעדר כל בעיה ביטחונית או פלילית, היה על המשיב לנהוג במקרה זה על פי הוראת פסק הדין. הוראה אותה היה עליו לעגן בנוהל זה מכבר.

"נספח ב" בקשת העותרים מהמשיב מיום 11.7.11 ליישם את קביעת פסה"ד נשוא בקשה זו בעניין נופל על בקשת ילדי ראמי נתשה, אשר לא זכתה להתייחסות, מצ"ב ומסומנת כנספח "ב".

כך למשל, ביום 14.9.2010 הוגשה בקשה להסדרת מעמדם של ילדי _____ שמאסנה. בחלוף שנה וחודשיים ללא הכרעה פנתה האם ביום 13.11.11 באמצעות המוקד להגנת הפרט בבקשה ליישום פסה"ד בעניין נופל באופן שמעמד הילדים יוסדר, הגם אם זמנית עד להכרעה. פנייתה זו לא נענתה. רק בימים 13.2.2012 ו-17.4.2012 אושרו הבקשות עבור כל הילדים (אישורים נפרדים עבור ילדים בגילאים שונים). זאת מעל ומעבר לתקופת החצי שנה הקבועה בנוהל וללא יישום הסדרת מעמד זמני גם לא לילדים הצעירים מגיל 14.

"נספח ג" בקשת העותרים ליישום פסה"ד בעניינם של ילדי האניה שמאסנה, מצ"ב כנספח "ג".

אין חולק כי מקרים בהם חלים עיכובים בהכרעות המשיב, מטעמים שונים הנוגעים למשיב בלבד, הם עניין של יומיום. אך הוראת בית המשפט נותרה זנוחה על גבי נייר פסק הדין בלבד, איננה חלק מהנוהל ואיננה מיושמת, על הפגיעה הקשה הכרוכה בכך בילדים רכים.

ביהמ"ש פסל את הוראת סעיף ג.7.2.6 לנוהל הכורכת בין בקשות של בני משפחה שונים, באופן שסירוב או עיכוב ביטחוני לאחד מבני המשפחה יפסיק את הטיפול במעמד ילדי המשפחה, אלא אם ההורה יודיע אחרת. וכך נפסק:

ממילא על המשיב להמשיך ולבחון את הבקשה כל עוד לא התקבלה הודעה מההורים על חזרתם ממנה בשל דחיית בקשתו של ההורה הזר או של אח אחר של הקטין. אין ליצור חובה חדשה על מבקש להודיע כי לא חזר מבקשתו.

מאחר שכך, על המשיב למחוק מהוראת הנוהל המצוטטת לעיל את הסיפא, החל מהמילה "ולהוסיף", או לחלופין להחליף סיפא זו בהוראה המציינת את האפשרות לבקש מלשכת רשות האוכלוסין את הפסקת הטיפול בבקשת המעמד לאחר הגשתה.

הוראת בית המשפט מפורשת ומפורטת ואינה מותירה מקום רב לדימיון או הרהורים מצד המשיב. אף על פי כן, עד היום נמנע המשיב מליישמה. ברי, כי הפגיעה בילד אשר בקשתו תסורב באופן אוטומטי, ללא שיקול דעת, קשה ביותר.

המחשה לאבסורד ולקושי שיוצרת הוראת המשיב שנפסלה, אשר עדיין מהווה חלק מהנוהל המתנוסס באתר משרד הפנים, מצויה למשל במקרה של משפחת שנאיטה, אשר נדון בהשגה מס' 817/09. באותו עניין, סרב המשיב לבקשת איחוד משפחות עבור אב וילדים בנימוק כי ישנה מניעה ביטחונית, אשר המשיב לא מסר למי היא מתייחסת. לאם הוצע להודיע כי היא מבקשת להמשיך עם הבקשה להסדרת מעמד הילדים. העותרת שהיתה מיוצגת ע"י הח"מ באמצעות המוקד להגנת הפרט הגישה ערר כנגד הסירוב ובקשה להבהרות, בסוברה כי הגשת הערר, בו ביקשה להוסיף ולטפל בבקשה שהגישה עבור ילדיה משמעותה הבעת רצונה כי בקשתה הכוללת תוסיף להתברר. רק בשלב מאוחר יותר במסגרת התדיינות בהשגה הסתבר לה כי המשיב ראה את הבקשה עבור הילדים כסגורה משום שלא פנתה פיזית ללשכתו וביקשה כי יוסיף לטפל בבקשה ואף כי פנתה בערר ובמכתבי תזכורות מרובים בנושא זה, בהם חזרה והבהירה דבר רצונה בהסדרת מעמדם של בני משפחתה ואף כי המשיב לא ביקש ממנה להתייבב פיזית ולבקש בשנית להגיש בקשה אשר כבר הוגשה ולא הוכרעה. עניין זה נפתר לבסוף רק באמצעות ההשגה ולאחר זמן רב. הנוהל עודו מפורסם בנוסח הפסול.

ביהמ"ש הורה בפסק הדין על תיקון סעיף ג.7.2.13 לנוהל באופן שתנתן להורה שילדו מקבל מעמד זמני, הודעה בכתב בשפה הערבית, בדבר הצורך לחדש את האשרה והמועד בו עליו לפעול לצורך החידוש. כך נפסק:

חובת ההודעה גם בשפה הערבית הוספה לנוהל על פי דרישת העותרים תוך כדי הדיונים בעתירה. העותרים ביקשו שההודעה בערבית תיעשה בעל-פה ובכתב; אך לנושא ההודעה בכתב אין התייחסות בנוהל. מאחר שהרישיון הזמני ניתן למשך שנתיים, קיים היגיון רב בדרישה

שהנחיית ההורים בדבר הפעולות שעליהם לנקוט לקראת תום השנתיים תועלה על הכתב. חובת ההודעה בכתב אף מתבקשת מפסק הדין בעת"מ (י-ס) 402/03 ג'יידה נ' שר הפנים (מיום 26.10.04) שנתן תוקף להסכמת הצדדים לפיה תינתן לפונים ללשכת מינהל האוכלוסין הודעה בכתב בדבר הצורך לבקש את מעמד הקבע של הקטין בתום השנתיים בהן יימצא במעמד ארעי. ההודעה הכתובה מאפשרת להורים לזכור את הדברים, ובנוסף מבטיחה ביקורת על מתן ההנחיה להורים על ידי הפקיד המטפל. לא ייפלא כי טופס ההודעה על אישור בקשה להיתר מת"ק, המצורף כנספח לנהלי המשיב מס' 5.2.0011 בעניין הטיפול במתן מעמד לבן זוג זר הנשוי לתושב קבע ומס' 5.2.0008 בעניין הטיפול במתן מעמד לבן זוג זר הנשוי לאזרח ישראל, כולל בתוכו (בסעיף 8) הודעה בכתב בדבר חובת המבקש לבקש את הארכת ההיתר חודשיים לפני פקיעתו. בהעדר הצגת טעם על ידי המשיב להעדר הוראה דומה בנוהל רישום ילדים, שומה עליו להוסיף בנוהל זה כי ההודעה להורה תיעשה גם בכתב (לרבות בשפה הערבית כאשר זו השפה אותה דובר ההורה).

גם עניין זה לא מולא.

"נספח ד" ר' למשל תמציות רישום שניתנו להורים עם אישור בקשת ילדיהם ומתן מעמד ארעי, בהם מצויין, **בעברית בלבד**, כי המעמד ניתן לשנתיים ללא הנחיה לפנייה בעתיד וללא הסבר בערבית, מצ"ב כנספח "ד".

6. סעיף 12

לשם השלמת התמונה, נציין, כי בהתאם לעע"מ 5718/09 מ"י נ' סרור, אליו מפנה סעיף 12 לפסה"ד, היה על המשיב לתקן את סעיף ג.7.2.8 לנוהל, כך שישקף את שנקבע בפסה"ד, על פיו גיל הילד לצורך טיב המעמד יהא גילו בעת הגשת הבקשה ולא בעת תום השנתיים ממועד מתן האשרה. גם זאת לא מיושם מיוזמת המשיב, אלא במקרים בהם התבקש השדרוג במפורש. למוקד להגנת הפרט הגיעו מספר מקרים בהם התושבים ההורים לא היו מיוצגים או שבא כוחם הקודם לא ידע על השינויים במצב המשפטי בעקבות פסה"ד בעניין סרור ובעניין נופל, ועל כן לא התבקש השדרוג, אלא הוגשה בקשה להארכת תוקף אשרה, אשר הוארך ללא שדרוג. כל זאת, למרות שעל פי המצב המשפטי העדכני, ללא עוררין, היו הילדים זכאים לשדרוג מעמדם. לרוב, אותם מקרים הגיעו למוקד בשל עיכוב בשדרוג למעמד ארעי, כאשר עם תחילת הטיפול הסתבר כי על פי הדין על הילדים לקבל מעמד של קבע. המשיב מצדו לא יישם מיוזמתו את הוראות פסקי הדין ולא יידע את הפונים בדבר השנוי במצב המשפטי. הדברים ממחישים ביתר שאת את המובן מאליו - החשיבות הטמונה בפרסומו של נוהל ובקיום בקיום מצוות ביהמ"ש.

פניות העותרים למשיב בבקשה לפעול על פי הוראת בית המשפט ולהימנע מביזוי פסה"ד

7. ביום 17.9.2011, בחלוף ארבעה חודשים ממועד מתן פסה"ד שלחו העותרים לב"כ המשיב בעתירה, עו"ד יעל ענתבי-שרון, פנייה מפורטת בה התבקש יישום פסה"ד. בין היתר, ביקשו העותרים כי הנוהל יועבר מקטגוריית רישום לקטגוריית אשרות באתר האינטרנט של המשיב או יוסף גם לקטגורייה זו על מנת להקל על איתורו. העותרים הביעו תקווה כי לא יהיה צורך בפנייה בהליך לביזיון בימ"ש.

"נספח ה" מכתב מטעם העותרות מיום 17.9.2011 מצ"ב כנספח "ה"

8. ביום 27.9.2011 השיבה עו"ד לברן, אליה עבר הטיפול מטעם המשיב, כי הנושא מצוי בטיפול וכי "לאור העובדה שנדרש טיפול מול מספר גורמים, לעת זו, הטיפול טרם הסתיים". לכן, הוסיף המשיב, באמצעות עוה"ד לברן, כי הוא יודה לעותרים באם ימתינו טרם הגשת בקשת לביזיון בית משפט. אף כי לא ברור מי הם כל אותם גורמים ומדוע נדרשים מספר גורמים וחודשים ארוכים ליישום פסק דינו הברור, המפורש והנחרץ של בית המשפט הנכבד, המתינו העותרים, בתקווה לקידום הנושא מצד המשיב, באופן שהנוהל יתוקן. זאת לא קרה.

"נספח ו" מכתב המשיב מיום 27.9.2011 מצ"ב כנספח "ו".

9. ביום 12.3.2012 פנתה הח"מ בשם העותרות פעם נוספת לב"כ המשיב, עוה"ד לברן וביקשה, בחלוף עשרה חודשים ממועד מתן פסה"ד, בניסיון אחרון טרם פנייה להתערבות ביהמ"ש, לשלוח לעותרות את הנוהל המתוקן או עדכון המייד בינושא.

"נספח ז" הפנייה מטעם העותרות מיום 12.3.2012 מצ"ב כנספח "ז".

10. ביום 13.3.2012 השיבה עוה"ד לברן כי "גיבוש הנוהל נמצא בישורת האחרונה בהחלט, והצפי הוא כי תוך הזמן הקרוב הכנתו הסופית תושלם". שאלת הח"מ באותו היום מהי הערכת המשיב לזמן הקרוב, לא נענתה ע"י עוה"ד לברן.

"נספח ח" שתי התכתובות מיום 13.3.2012 מצ"ב כנספח "ח".

11. היום, **שנה לאחר מתן פסק הדין**, עדיין מפורסם הנוהל שעדכנו האחרון משנת 2008 – באותו נוסח שנפסל ע"י ביהמ"ש. בחלוף למעלה מחודשיים משלב אותו הגדיר המשיב עשרה חודשים לאחר מתן פסה"ד כ"ישורת האחרונה" – עדיין לא נעשה כל תיקון בנוהל, ואולי חמור עוד יותר, עדיין נוהג המשיב במובנים רבים כמפורט לעיל, על פי מדיניותו הקודמת, זו שנפסלה על שום אי סבירותה.

12. המשיב מבזה באופן בוטה את פסה"ד ופוגע באורח קשה לא רק בשלטון החוק, כי אם גם בכל רובדי חייהם של ילדי תושבי ישראל מירושלים המזרחית – אשר מערך זכויותיהם האנושיות נשען באופן ישיר ומכוון על היותם בעלי מעמד, ומכאן גם על קיומו של הליך ראוי נגיש ובהיר באשר לאפשרות להסדרת מעמדם.

ביזיון בית משפט

13. המשיב, אינו מראה כל כבוד ודחיפות מיוחדת לקיים את פסק הדין. הוא מוסיף לבזותו יום יום ושעה שעה.
14. אין מדובר בשכחה או הזנחה בלבד, אלא בכוונת יד מכוון. יש פרקליטה מטעם המשיב, אשר מודעת היטב להוראות פסק הדין, המשיב עצמו, אף הוא מודע לחלוף הזמן. למרות זאת הוא בוחר, שלא לקיים את פסק הדין. מצב זה, אסור לו שיוסיף להתקיים ואסור שיתפס כנורמה מותרת.
15. התנהגות המשיב מהווה בזיון בית המשפט ופוגעת באופן קשה בילדי תושבי ישראל מירושלים המזרחית.
16. לעניין זה יפים הדברים שנאמרו בבג"ץ 2732/05 **ראש מועצת עיריית עזון ואח' נ' ממשלת ישראל ואח'** (5.10.2009): "פסקי-דינו של בית משפט זה אינם בגדר המלצות וחובה על המדינה לכבדם ולקיימם במהירות וביעילות הדרושים לפי נסיבות העניין."
17. וכן מופנה בית המשפט הנכבד לנאמר בבג"ץ 4805/07 **המרכז לפלורליזם יהודי נ' משרד החינוך** (27.7.2008), שם בפסקה 34 ואילך:

34. מושכלות יסוד של שלטון החוק הן, כי "משניתן פסק דין חובה לקיימו כלשונו וכרוחו" (דברי הנשיא שמגר בבג"ץ 5711/91 **פורז נ' יו"ר הכנסת**, פ"ד מו(1) 299, 308 (1991)). חובת הציות לפסקי דין וכיבודם נימנים על תנאי היסוד עליהם מושתת משטר חוק במדינה דמוקרטית...

35. אי כיבוד פסק דין של בית משפט על-ידי אזרח הוא גילוי חמור של פגיעה בשלטון החוק. חמור מכך שבעתיים הוא אי כיבודו של פסק-דין על-ידי רשות מרשויות השלטון. אכן, "החובה לכבד פסק דין של ערכאה מוסמכת, החלה על כל אדם, חלה ביתר שאת על רשויות השלטון" (הנחיה 6.1003 להנחיות היועץ המשפטי לממשלה (מיום 15.6.03)). הימנעות רשות שלטונית מציות לפסק-דין של ערכאה שיפוטית הינה מן החמורות ומן המדאיגות שבסכנות האורבות לשלטון החוק במדינה דמוקרטית (א' רובינשטיין וב' מדינה, המשפט החוקתי של מדינת ישראל, (כרך א', עקרונות יסוד, תשס"ה), עמ' 274-271). ... בפרשה אחת, בה נמנעה המדינה מלקיים פסק דין במועד שנקבע לכך, נאמרו הדברים הבאים, המתאימים גם לענייננו:

"מציאות זו של אי קיום פסק הדין במהלך תקופה של 7 חודשים, היא מציאות קשה במדינת חוק, כאשר המדינה, המופקדת על שמירה על שלטון החוק, היא עצמה שותפה לאי כיבוד הדין וההלכה הפסוקה... (בג"צ 7713/05 **נוח- התאחדות ישראלית של ארגונים להגנת בעלי חיים נ' היועץ המשפטי לממשלה** (לא פורסם, ניתן ביום 22.2.06)).

18. בעוד המשיב מבזה את קביעת בית המשפט הנכבד, נותר עניינם של ילדים רבים כפוף לנוהל שנפסל זה מכבר. נושא רגיש וחשוב זה מפורסם בציבור באופן מטעה, שאינו משקף את המצב המשפטי כפי שנקבע ע"י בית המשפט בפסק דין חלוט.

19. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע, כי המשיב מבזה את פסק הדין ולהורות למשיב לקבל החלטה לאלתר בבקשה וכן לחייב את המשיב בהוצאות משמעותיות בגין בקשה זו ובגין הביזיון.

היום : 29.5.2012

עדי לוסיגמן, ע"ד
ב"ב העותרים